

**Willem de Zwijgerkerk, 12 januari 2020. Eerste zondag na Epifanie.
Toen gelezen werd Jesaja 42, 1-7 en Matteüs 3, 13-17. 'Je bent me zo lief!'**

Ik heb het voorrecht om jaarlijks door zo'n vijftien Amsterdamse kerken te worden uitgenodigd om voor te gaan in een kerkdienst: van Noord tot Zuid en van Oost tot West.

En dat doe ik met plezier.

Het bepaalt me (bijna) wekelijks bij de les:

Wat heeft de zondagse kerkgang te doen met ons / mijn dagelijkse leven?

Kan ik oude Bijbelteksten verbinden met waar ik voor sta? Vind ik er bemoediging en troost?

En kan ik *kerkgangers* zó aanspreken, dat ze met vertrouwen en hoop de nieuwe week weer ingaan?

Ik realiseer me dat ik niet iedereen op zijn of haar wenken kan bedienen.

Ik ben immers geen gemeentepredikant, die de zorgen en noden van de individuele gemeenteleden kent, en daarop kan inspelen.

Mijn missie is om te proberen u als hoorders deelgenoot te maken van wat er in de stad gebeurt, als het gaat om kwetsbare mensen die een beroep doen op mijn compassie.

En ik hoop dat mijn verhaal wordt verstaan als een beroep op *ieders* compassie en medeleven.

Ik kom dus meestal niet met een 'blij' verhaal, dat besef ik.

Maar ik voelde me best wel aangesproken, toen mij na afloop van een dienst (buiten Amsterdam) door een kerkganger werd toegevoegd: 'Wanneer kom je nou eens met een *blij* preek?'

Nu wil het geval dat ik op dit moment als theologisch begeleider van een groepje gemeenteleden uit de Keizersgrachtkerk betrokken ben bij een serie diensten over het thema 'Hoezo blij?!'

Waar word je blij van? *Moet* je per se blij zijn?

Want wij zijn van oorsprong niet zo'n 'happy clappy'-kerk als de meeste migrantenkerken in de stad, waar de kerkgangers dansend en zingend door de kerkzaal kunnen golven.

Tegelijk kén ik een aantal van die blij kerkgangers, die door de week mij tijdens mijn spreekuur deelgenoot maken van de ellende waaronder ze gebukt gaan.

Hoe kan uitbundige blijdschap op het ene moment omslaan in uitzichtloze ellende? En omgekeerd.

In de voorbereiding van de diensten in de Keizersgrachtkerk hadden we het over de vier B's die ons leven kenmerken: **Bang, Boos, Bedroefd en Blij**.

U kunt vast wel bij uzélf de momenten oproepen waarbij één van de vier B's op u van toepassing is. In de Bijbel staat 365 keer 'Vrees niet', 'wees niet bang'.

Dat zou dus *alle* dagen van het jaar de leidende 'tekst van de dag' kunnen zijn.

En afgelopen donderdag stond in het dagblad Trouw een interview met de Zuid-Afrikaanse vrouw Candice Mama, die vertelt dat ze de witte moordenaar van haar vader heeft vergeven,

maar dat niet meer boos zijn haar voor de vraag stelt:

'Wie ben ik zónder woede, *zonder* mijzelf nog als *slachtoffer* te zien?'

En als je, vanwege een groot verlies (van een geliefde of een kind), alleen maar 'bedroefd' *blijft*, dan blijft je leven steken, zoals vroeger een grammofoonplaat bleef steken in een groef.

Waar word je dan *blij* van? Als iemand tegen je zegt: 'Ik hou van jou', 'Ik heb je lief'?

Is dat niet het mooiste moment in je leven, als je bevestigd wordt dat je de moeite waard bent?

In het Evangelieverhaal komen mensen in drommen naar de Jordaan.

Daar staat Johannes. En die doopt.

Hij doopt de mensen niet tot christen, maar tot mens naar Gods bedoeling, en naar Gods beeld.

Ook Jezus komt naar de Jordaan, helemaal uit Galilea vandaan.

Johannes schrikt: 'Waarom kom je naar *mij*, want ik zou eerder door *jou* moeten worden gedoopt.'

'Om de gerechtigheid van God te vervullen', is het antwoord.
Je doopt *niet* jezelf tot mens naar Gods beeld, maar je wordt door een *ander* bevestigd.
En pas *dan* opent zich de hemel, en daalt Gods vrede neer en klinkt een stem:
'Mensenkind van me, je bent me zo lief!'

In het grensgebied van het land van de belofte en de buitenwereld gaat het water stromen en wordt geroepen: 'Jij hoort bij Mij, Ik heb jou lief'.
Zo word je bevestigd in het geloof dat je mag helen en delen in plaats van ziek maken en verdelen, dat je mag liefhebben in plaats van haten, dat je er mag zijn voor elkaar - in plaats van ieder voor zich.

Wat een geweldig evangelie! Wat een blij nieuws voor **alle andere** mensenkinderen.
Voor u, voor mij.
Ik heb, eerlijk gezegd, die bevestiging nodig. Broodnodig.

Maar het lijkt alsof de meeste mensen daar niet meer op zitten te wachten.
Of dat ze die bevestiging niet meer in de *kerk* verwachten.
Sommigen hebben eerder de kerk met slaande deuren verlaten, de meesten met stille trom.
De arbeiders, de intellectuelen voorop.
We zijn een kerk van middenstanders geworden, niets ten nadele gezegd van de middenstand.

Dat is geen bemoedigende constatering.
Tenzij je kijkt naar de golfbeweging in de kerkgeschiedenis:
Er zijn *altijd* momenten geweest dat het leek alsof de dood in de pot zat.
Niet iedereen kiest uit volle overtuiging voor een kerk.
Veel mensen deden mee uit gewoonte of bijgelovigheid, of omdat er een sanctie op stond.
Toen er grote armoede heerste en je een broodpenning kreeg als je trouw naar de kerk ging, steeg het aantal kerkgangers, want het was in je eigen belang om erbij te horen.
Op veel plaatsen *moest* je wel ergens bijhoren, want anders lag je *eruit*.
En wie wilde *eruit* liggen in een tijd dat het automatisch tot een soort isolement leidde.
Het geloof is meestal een *groepsovertuiging*.
Wilde je bij de groep horen, dan moest je meedoen, je kon niet anders.

In onze samenleving die veel individualistischer is geworden, kun je er ongestraft voor kiezen om af te haken, of in je eentje te geloven.
Daarmee ben je niet per se *ongelovig* geworden.
Maar kennelijk spreken die oude woorden in 2020 (in groepsverband) niet iedereen meer aan.
En het is de vraag of de kerk in 2030 in haar huidige vorm nog zal bestaan.

Kwetsbaar en kostbaar. Dat is de gemeente van de Heer.
In het stadsdeel waar ik vroeger werkte, Oud-West, is er geen kerk meer. Complete kaalslag.
En toch komt er regelmatig een groepje bijeen voor een viering. Een pioniersplek.
Een soort 'huishgemeente' in een gebouwtje op het gebied van het voormalige Wilhelminagasthuis.
Een stelletje vreemde vogels die met elkaar bidden en zingen en rondom een Bijbels thema in gesprek gaan en daarna samen eten. Nederlanders en Engelssprekende Afrikanen.
De dienst is ook vaak tweetalig.
En ook de Afrikanen doen mee in de viering.

Zo bad een jonge Ghanees vurig om beterschap en kracht voor zieken en eenzamen.
Hij was als moslim bekeerd tot het christendom. En zijn familie had hem dat niet in dank afgenomen.
Hij was het ziekenhuis ingeslagen. En toen hij wegvluchtte naar de hoofdstad, Accra, wisten zijn belagers hem opnieuw te vinden.

Toen hij in ons land asiel vroeg, werd hem dat niet verleend.
Hij had bescherming kunnen vragen van de autoriteiten in Ghana.
Maar die hadden, toen hij aangifte had gedaan, geen hand uitgestoken.
Uiteindelijk heeft hij toch verblijfsrecht in ons land gekregen, maar daar ging een lange periode van onzekerheid aan vooraf.

Ook een Nederlandse man vertelde daar zijn levensverhaal.
Hij heeft een verstandelijke beperking. Hij raakte aan de alcohol. Hij raakte totaal van slag.
En toen vond hij mensen die om hem gaven, die hem weer op de been hielpen.

Zo'n zootje ongeregeld komt in Oud-West bij elkaar. Mensen van de weg, christenen en *anders-*gelovigen en ze voelen zich thuis bij elkaar.
Ze komen niet voor het intellectuele gesprek, maar voor ontmoeting en warmte, een combinatie van zingeving en een warme hap.
Alsof de kerk opnieuw begint. 33 mensen in een zaaltje, in een stadsdeel met 33.000 inwoners.
't Stelt niks voor. Lijkt het. 'Heilig vuur' is de naam van de bijeenkomsten.
En het gaat de pioniers om het zichtbaar maken van Gods liefde in de Amsterdamse samenleving.
'Jij hoort bij Mij. Ik heb jou lief.'

Die bevestigende woorden uit het evangelie klinken opeens heel anders.
Want het dagelijkse leven staat vaak zo ver af van de Bijbelse werkelijkheid.
Maar dan hebben we buiten de profetie van Jesaja gerekend.
Die spreekt over een uitverkoren dienaar die met Gods Geest vervuld is.
Die niet schreeuwt, die zijn stem niet verheft, niet luidkeels in het openbaar roept,
die het geknakte riet niet afbreekt, die de kwijnende vlam niet zal doven.
Die ongebroken en vol vuur het recht op aarde zal vestigen.
In onze christelijke traditie is deze profetie toegepast op Jezus, als openbaarwording van de Eeuwige.
Zo is God onder ons. Hij wil een *nabije* God zijn.

Maar het geknakte riet wordt toch nog steeds afgebroken?
Kijk naar al die slachtoffers die vallen in de brandhaarden en schroeiplekken van de wereld.
Zelfs in Amsterdam zitten mensen letterlijk in de kou.
Zo'n tachtig jonge mannen verblijven op dit moment in een leegstaande parkeergarage in de Bijlmer.
Een deel van de groep 'We Are Here': afgewezen asielzoekers uit Gambia en Nigeria.
Wat ze tijdens hun barre tocht door de woestijn van de Sahara en verblijf in Libië hebben meegemaakt, is onvoorstelbaar.
Maar de politici en beleidsmakers kijken weg: Ze hebben hier geen bestaansrecht.
(Maar ze zijn er wél)
Toen ik ze opzocht, zag ik tentjes en wat ruimtes die met zeildoek waren afgeschermd tegen de ergste kou.
Ik kreeg na een half uur al koude voeten op de betonnen vloer. Wat krijg je als je er de nacht door moet brengen?

In 2014 diende de Protestantse Kerk van Nederland, ondersteund door de Conferentie van Europese Kerken, een klacht in tegen de Nederlandse staat, omdat ze ongedocumenteerde vreemdelingen aan de straat overliet.
De voorbeelden uit de klacht kwamen voort uit de praktijkervaringen van het Wereldhuis.
Kwetsbare mensen kregen geen ondersteuning van de overheid voor het meest noodzakelijke: onderdak, kleding en voedsel.
Geknakt riet zul je niet afbreken, heet dat in Bijbelse bewoordingen.
En het Europees Comité riep in 2014 de Nederlandse staat tot de orde.
Maar Nederland voelde zich er juridisch niet aan gebonden. Maar *moreel* wel, zou je denken.

Toen nam Amsterdam het initiatief voor een BBB: een bed-brood-bad-opvang.
Die werd gaandeweg uitgebreid. Maar die zit nu vol. Er staan zo'n 200 mensen op de wachtlijst.

Soms denk ik wel eens: breid die opvang uit met het geld dat verdiend wordt aan toeristen.
Die zelfs niet worden afgeschrikt door hotelkamers die 167 euro per nacht kosten.
Noem het een soort 'solidariteitsheffing' voor kwetsbare mensen, die hier niet voor hun plezier zijn gekomen.

In gerechtigheid heb Ik, de Eeuwige, *jou* geroepen.
Ik neem je in dienst. Ik maak je tot een licht voor alle volken, om blinden de ogen te openen, om
gevangenen te bevrijden uit de kerker, wie in het duister zitten *uit* de gevangenis.
De Eeuwige is een bevrijdende God en hij roept zijn zoon tot het licht.
Hij roept zijn zonen en dochters tot *dat* licht.
Profetie van Jesaja. Woord van de Eeuwige.
Een dwaze droom. Daar krijg je toch de handen niet voor op elkaar?

En dan ontstaan er opeens initiatieven vanuit de samenleving:
Mensen uit de kerken en de moskee, die eten komen brengen, hun wasmachines laten draaien;
Een diaconie die gasflessen sponsort voor de verwarming; zelfs Kerk in Actie springt bij!
En er wordt onderdak geboden door individuele mensen voor de meest kwetsbaren.

Het is vandaag de eerste zondag na Epifanie: de Openbaarwording van God.
Daalt er opnieuw een 'duif van vrede' neer?
Is er een Geest die over *ons* vaardig wordt?
God wil dat kwetsbare mensen tot hun recht komen.
Hij buldert niet. Hij roept, tot ons geweten: 'Ik heb geen andere handen dan de jouwe.'

En elke dag opnieuw vraagt Hij: wil jij mijn geliefde zoon of dochter zijn?

Cor Ofman